

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

תוכן

- א. אחות אשתו בין מן האב בין מן האם אסורות 1.....
- ב. אשת אחיך לא תגלה בין מן האב בין מן האם 2.....
- ג. אשת אח מן האם לאחר מיתת בעלה ... היא בהוייתה תהא 2.....
- ד. העראה דחייבי לאוין ... דחייבי לאוין דכהונה ... דחייבי עשה 2.....
- ה. פרט למשמש מת ... פרט למשמש מתה 3.....
- ו. העראה זו הכנסת עטרה גמר ביאה גמר ביאה ממש 4.....

דף נה.

א. אחות אשתו בין מן האב בין מן האם אסורות

אחות אשתו¹ אסורה לו מן התורה, כל זמן שאשתו קיימת², לא שנא אם היא אחותה מן האב או מן האם, ואפילו גירש את אשתו. אבל לאחר מיתתה, מותר באחותה. וכן אם בא עליה דרך זנות, אין אחותה אסורה עליו³. אבל אם אנס או פיתה אשה, אסורה אחותה עליו, ואם כנס לא יוציא⁴..

המקדש אחות ארוסתו⁵, אע"ג שאין קידושין תופסין בה, עובר בלאו דאשה אל אחותה לא תקח⁶, ועריכה הימנו גט⁷. ואשתו אסורה לו משום אחות גרושתו. אבל אם בא על אחות ארוסתו, אינה עריכה הימנו גט. אבל המקדש אחות אשתו הנשואה לו, אע"ג שעבר בלאו, אינה עריכה הימנו גט ואשתו מותרת לו. ואפילו אם בא על אחות אשתו, אין אשתו נאסרת לו⁸.

¹ שו"י ונו"כ אהע"ז טו כו

² עיין בפתח תשובה ס"ק בשם מהרי"ח אלפנדרי שחקר מה הדין בנעשית אשתו טריפה וקידש אחותה אי מקרי בחייה, כיון שטריפה אינה חיה ובאפי זומרי חקר דאפילו נימא דבטריפה תופסין הקידושין, אבל בגוססת אע"ג דרוב גוססים למיתה הא איכא מיעוטא דחיי.

³ רמב"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ג.

⁴ עצי ארזים ס"ק ופני משה ס"ק ה.

⁵ היינו אירוסין כבזמן הגמרא שהוא קידושין בלא חופה ונישואין. ועיין חזו"א אבהע"ז סי נד ס"ק ה שכתב, דלכאורה אם קידשה במזיד ודאי אינה עריכה גט, דלא קנסו אלא בטעה ובשונג כדי שידקדקו, אבל במזיד הא איכא איסור כרת, ואעפ"כ עושה כן וא"כ ודאי לא קנסו.

⁶ וכן מפורש בחינוך מצוה רו. ומנחת חינוך אות ג

⁷ "שמא יאמרו תנאי היה בקידושין הראשונים, א"כ ממילא הראשונה אסורה גם כן משום אחות גרושתו". (שם).

⁸ ועיין בשו"ת רב פעלים ח"ד אבהע"ז סי' ב ודינא דחיי על הסמ"ג לאוין קח דף קכא ע"א.

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

ב. אשת אחיד לא תגלה בין מן האב בין מן האם

כבר התבאר לעיל דף נד: שאשת אחיו שלא במקום מצוה, בין מן האב בין מן האם, בין מן הנשואין בין מן הזנות, ואפילו ממזר מחייבי כריתות⁹ אסורה מן התורה והבא עליה במזיד בריה הוא בכרת¹⁰. ואפילו גירשה אחיו או מת ויש לו בנים. אבל אנוסת אחיו או מפותתו או שבא עליה בזנות, הרי היא מותרת לו¹¹. וכן אם היתה משודכת לאחיו ובא עליה אחיו, מותרת לו¹².

ג. אשת אח מן האם לאחר מיתת בעלה ... היא בהוייתה

תהא

מי¹³ שיש לו אח מאביו מכל מקום אפילו הוא ממזר או עובד ע"ז הרי זה זוקק את אשתו לחליצה ויבום, ואפילו הוא גוסס בשעת מיתת אחיו או שהיה פצוע מכות שאינו יכול לחיות מהן, לא תנשא כל זמן שהוא חי, ובלבד שיהא נולד בחיי אחיו, ודוקא שיהא אחיו מאביו אבל אחיו מאמו אין זוקק אשתו ליבום, דילפינן [שם יז ע"ב] גז"ש אחים אחים, כתיב הכא כי ישבו אחים יחדיו, וכתיב גבי בני יעקב שנים עשר עבדיך אחים וגו', מה התם בני אב אחד ולא היו בני אם אחת אף כאן אחים בני אב אחד אעפ"י שאינם בני אם אחת, אבל בני אם אחת ולא בני אב אחד לא.

ד. העראה דחייבי לאוין ... דחייבי לאוין דכהונה ... דחייבי

עשה

⁹ אא"כ נולד מהשפחה או הגויה. ועיין לעיל סעיף כא.

¹⁰ סה"מ לרמב"ם ל"ת שדמ

¹¹ רמב"ם איסורי ביאה פ"ב הי"ג שו"ע ונו"כ אבהע"ז טו כב.

¹² ולא אמרינן כיון שהיתה משודכת לו מסתמא בא עליה לשם קידושין, דהא בעינן עדים וודאי כשבעל לא היו עדים, דעל דבר כזה ודאי היה מתחבא כיון שהוא פריצות. ועוד כיון דפנויות דידן נדות הם, וא"כ כיון שבעל אותה מוכח דלא חייש לאיסור כרת, וא"כ ודאי לא חש לבעול לשם קידושין ולהזמין עדים כדי שלא תהיה בעילת זנות, דאם אינו מקפיד על ביאת כרת, ודאי אינו מקפיד על ביאת זנות. נחלת בנימין סי' ד

¹³ שו"ע ונו"כ אבהע"ז קנו א ולבוש שם

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת יבמות

המכנים ראש¹⁴ העטרה בלבד הוא הנקרא מערה מלשון את מקורה הערה, כמו שיבואר להלן עמוד ב והמכנים כל האבר הוא הנקרא גומר¹⁵, ובכל הביאות האסורות אחד המערה ואחד הגומר בכלל, ואף על פי שלא הוציא זרע. ובכלל ביאות האסורות אף חייבי לאוין השוים בכל ישראל, מלבד שפחה חרופה, העראה כגמר ביאה, שנאמר בשפחה חרופה (ויקרא יט פסוק כ) וְאִישׁ פִּי יִשָּׁכַב אֶת אִשְׁתּוֹ שֶׁכָּבַת זֶרַע וְהוּא שֶׁפָּחָה נְחִרְפָּת לְאִישׁ שֶׁכָּבַת זֶרַע, מכאן שבשאר חייבי לאוין בהעראה. וגם חייבי לאוין של כהונה למדנו העראה בגזרה שוה מחייבי כריתות, שנאמר בהם (שם כ פסוק יז) וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת אֶחָתוֹ, וְנָאֵמַר בְּכַהֲנִים (שם כא פסוק ז לא יקחו, מה קיחה של כריתות בהעראה, אף אלו בהעראה. ואף חייבי עשה בהעראה, שנאמר בהם (דברים כג פסוק ט) דֹּר שְׁלִישִׁי יָבֵא, וְנָאֵמַר בְּחִיבֵי לְאוּיִן (שם פסוק ג) לֹא יָבֵא מְזֻזָר לֹא יבוא ממזר, ולמדנו בגזרה שוה זו שאף חייבי עשה בהעראה.

דף נה:

ה. פרט למשמש מת ... פרט למשמש מתה

הבא על אחת מן העריות כשהיא מתה, פטור מכלום¹⁶, שנאמר באשת איש (ויקרא יח פסוק כ) לֹא תִתֵּן שְׁכִבְתְּךָ לְזָרַע, פרט למשמש מתה, או¹⁷ לפי שנאמר (דברים כב פסוק כב) וּמָתוּ גַם שְׁנֵיהֶם, פרט למעשה הורדוס¹⁸, שהטמין ילדה מבית השמונאים לאחר מותה בדבש והיה בא עליה, וזהו משמש מתה. וכן הבא על הזכר כשהוא מת, פטור¹⁹. אבל הבא על אחת מן העריות כשהיא טריפה, הרי זה חייב, אף על פי שסופם למות מחולי זה.

¹⁴ רמב"ם הלכות איסורי ביאה פרק א הלכה י טור שם כ

¹⁵ דהיינו שהכנים כל היקף האבר, דהיינו שהכנים מעט יותר מהעטרה ששם הכנים כל היקף האבר לבשר האשה הוא הנקרא גומר, שאין כוונתו של רבינו כל האבר על אורך האבר דא"כ בשפחה חרופה שאינו חייב אלא על גמר ביאה ה"נ נימא שאינו חייב אלא א"כ נכבש על השפחה ונדרתק עליה ביותר עד שהכנים כל האבר עד תומו ואם נשאר משהו מן האבר אף סמוך מאד לגוף שלא הכנים אותו משהו לא יהא חייב וגם אם השפחה קטנה באברים באופן שהפרוודור הפנימי שלה קצר והאיש הוא גדול וארך האבר עד שאי אפשר שיכנים כל האבר כלו לא יהיה חייב עליה אעפ"י ששימש עמה כדרך כל הארץ אין כל אלו אלא דברי תימה ואיך נתלה דברים כאלו ברבינו הגדול. שו"ת נודע ביהודה מהדורא תניינא – אבן העזר סימן כג

¹⁶ רמב"ם שם הי"ב וטור שם

¹⁷ סנהדרין סו; לגי' המובאה ברש"י ותוס' שם, ועי' פהמ"ש להרמב"ם סנהדרין נד א

¹⁸ ב"ב ג:

¹⁹ עיין סנהדרין עה: ורש"י ד"ה מכאן

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

המשמש מת בעריות²⁰, והוא שבא בלי קישוי, אלא שהיה האבר שלו מדולדל כמו אבר המתים, כגון החולים או מי שנולד כך כגון סריס חמה, ואף על פי שהכניס האבר בידו, אין זו ביאה, ופטור.

ו. העראה זו הננסת עטרה גמר ביאה גמר ביאה ממש

בכל הביאות האסורות אחד המערה ואחד הגומר בכלל, ואף על פי שלא הוציא זרע, כמו שנתבאר. ומערה היינו שמכניס ראש הגיד כולו, כיון שהעטרה שהיא ראש הגיד שיש בו בשר תפוח – מעובה, המתרום ומוגבה מעל הגיד עצמו²¹ אינה אלא בשר, ולא גוף הגיד. ולהכי אינו ביאה להתחייב עליו מיתה²².

²⁰ רמב"ם שם יא וטור שם ועיין בב"ש ס"ק ה שהקשה שבס"י קעה ב מוכח שמקנין על השחוף ושחוף היינו מי שאינו מתקשה ואינו מוליד כמש"כ הטור (שם), והוא מדברי הש"ס בסוטה (כו:): דקאמר שמואל שחוף מקנין על ידו ופוסל בתרומה, וקמ"ל שמואל דביאת שחוף נחשב ביאתו ביאה בין לענין הקנאה לאסור האשה על בעלה ע"י ביאתו, ובין לענין לפוסלה מלאכול בתרומה, הרי מכל זה מבואר דגם בביאת שחוף היינו באבר מת אכתי שם ביאה על זה מדהאשה נאסרת על בעלה על ידו ונפסלת מלאכול בתרומה ע"י ביאתו דנעשית זונה על ידו וע"כ דפסולי דאורייתא היא כמו שמוכח מסוגית הש"ס בסוטה (שם), ומן התורה הוי ביאתו ביאה אלא דליכא בזה חיוב מיתה. ועיין בעצי ארזים (שם סק"ד) חולק על הבית שמואל בזה, דאע"ג שמקנין על ידו מ"מ אינה נאסרת על בעלה ע"י ביאת שחוף, ועוד האריך שם בראיות והוכחות לחיזוק דבריו אלו, ומסיק לבסוף שכן מצא הדבר מפורש בלבוש (שם) שכתב להדיא כן שעל ידי ביאת אבר מת אין האשה נאסרת על בעלה מן התורה אלא מדרבנן, וע"כ דס"ל להלבוש כסברתו דהקנאה בקפידא דבעל תליא רחמנא אף על גב דאין האשה נאסרת על בעלה ע"י, וכן הוא דעת הגאון מוהר"ר לייב בנו של הגאון המחבר שו"ת שער אפרים בקונטרס אחרון (לסי' ע"ח), דבשחוף אינה נאסרת אלא על ידי קינוי וסתירה דוקא דבקפידא דבעל תליא רחמנא. ועי"ש בפתחי תשובה (סק"ג) ובהגרע"ק (שם) שהראו מקום לעיין בקונטרס אחרון להשער אפרים (שם), ועי"ש עוד במש"כ לחלק בשם הגאון מוהר"ר יששכר בערמאן הלוי דיין המצויין דק"ק פירדא יע"א דבמי שאפשר לו לשמש באבר חי ומשמש מת אין ביאתו ביאה, משא"כ בשחוף שהוא בתולדה כן הוי ביאתו ביאה ומקנין על ידו, משא"כ במשמש מת אין מקנין על ידו יע"ש שהאריך. וכן בשי למורה סי' כ א, אמנם בשו"ת שבות יעקב (ח"א סי' צ"ד) מבואר דעתו כדעת הבית שמואל דמשמש באבר מת באשת איש האשה נאסרת על ידו מן התורה, והאריך שם לחלוק על סברת הגאון מוהר"ר לייב הנ"ל דקינוי וסתירה בקפידא דבעל תליא רחמנא אעפ"י שאין האשה נאסרת על ידו בעדים בלא קינוי וסתירה, וחולק שם גם על סברת הגאון מוהר"ר יששכר בערמאן הלוי הנ"ל שכתב לחלק בזה בין מי שאפשר לו לשמש באבר חי ומשמש באבר מת דאין ביאתו ביאה ליאסר האשה על בעלה, ובין שחוף דאי אפשר לו לשמש כלל באבר חי כי אם באבר מת דהוי ביאתו ביאה יע"ש.

²¹ עיין תפארת ישראל – יכין מסכת שבת פרק יט משנה ו' ועטרה לרש"י ור"ן הוא השפה הגבוהה סביב שם, ולרמב"ם וטור כל המשך הכפתר אף במקום שאינו בולט מהגיד הוא בכלל עטרה"ו ועיין ערוך השולחן אבן העזר סימן ה סעיף ח "בראש הגיד יש בשר ובהבורו לגיד הוא גבוה ומקיף סביב הגיד ונקרא עטרה ואותו היקף אינו בעיגול ישר אלא בעליונו של גיד מארכת העטרה כלפי הגוף ומתקצרת והולכת בתחתיתו עד קרוב לראשו של גיד ואותו הבשר אינו דינו כשאר הגיד"

²² ב"ש כ ג

תרומות והנצחות – בנק הדואר ח"ן 22887389 – ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLlI7K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת יבמות

י"א²³ שרק בראש העטרה שפונה לצד הגוף דהיינו החלק העליון שבזה יש חילוק אם הכניס העטרה או לא. אבל חלק העטרה הפונה למטה לצד הקרקע ששם מתקצרת העטרה והלכת עד סמוך לראש הגיד ששם יש שביל בין שני הקצוות שמגיעים זה אל זה זה הווה כגוף הגיד עצמו, ומיד כשנכנס הווה ביאה וחיוב ולכן אם הכניס גם צד התחתון חייב מיד. וי"א²⁴ שגם בתחתית הגיד נקרא עטרה, ואינו חייב אם הכניסה עד שיכניס הגיד עצמו כלומר כל העטרה.

ואינו חייב אלא אם הכניס מעבר לשפתיים שבאותו מקום, והכניס העטרה בפתח אבר האשה, אבל אם הכניס רק באותם השפתיים אינו נחשב לביאה שחייב עליה כרת²⁵, אך מ"מ חשוב כבא דרך האברים וכמו שיבואר להלן דף נו.

²³ דעת הט"ז אבהע"ז הג' ד

²⁴ ב"ש כ' ג ועיין ביהודה תנינא אבהע"ז סי' כ"ג, אגב דיונו אודות אשת כהן שנאנסה, מסביר ומבאר בכזאת:

²⁵ בשו"ת נודע ביהודה מהר"ת האה"ע סי' כ"ג, והנה ידוע שבפגועו בין רגלי האשה אינו פוגע תיכף בפתח המקור, רק קודם פתח המקור יש שתי שפיות וביניהם יש קמט וסדק עמוק וארוך מלפניה ומאחריה, ואלה השפיות המה קצה הירכים כי שם מתחברים שתי הירכים, ועומק הסדק הזה הוא פרוזדור החיצון וכו', ובאמצע אורך הסדק הזה שם הוא פתח המקור, וכל זמן שלא הגיע האבר לנקב ההוא שבאמצע הסדק אפילו דחק ונכנס כל עובי הסדק ההוא ולא הגיע עד הנקב לא פגע ולא נגע בפתח המקור, ותדע שכך הוא שהרי הסדק הזה הולך גם לפניו וגם לאחור שלא כנגד המקור כלל, וכי היכי דלצד פנים או לצד האחור מה שהוא שלא כנגד הרחם כלל לא שייך בו ביאה, וזה דבר שהחוש מעיד עליו, ג"כ כל עומק הסדק באמצעיתו ממש ששם הוא מכוון נגד פתח הרחם, כל עובי בשר הירכים שהוא עומק הסדק אינו לא בכלל ביאה ולא בכלל העראה עד שהגיע האבר לפתח שבאמצע שהוא הנקב שמשם יוצאים מי רגלים ושם הוא סגור בבתולה ופתוח בבעולה, ושם מתחיל תחילת ביאה והעראה, והפלוגתא שבין הט"ז והב"ש שם במקום ההוא שייך וכו', אבל קודם הנקב לכו"ע אינו בכלל העראה וכו' ולדעתי כוונתי בזה דבר אמיתי בתורת משה. ועיין שו"ת ציץ אליעזר חלק טז סימן ע' וז"ל דברי נו"ב אלה שימשו נר – לרגלי כמה וכמה פעמים כאשר באו אלי זוגות צעירים מיד לאחר התונתם לברר את ההלכה עבורם וטענו שלא הצליח הבעל להכניס כל האבר ואחרי חקירה ודרישה נתברר לי מפיהם שלא הגיע האבר בכלל לפתח שבאמצע שהוא הנקב שמשם יוצאים מי רגלים ושם הוא סגור בבתולה, ולפי תומם חשבו שמכוון שנכנס מיהת האבר לעומק הסדק שבאמצעיתו ששם הוא מכוון נגד פתח הרחם ועד הנקב מבחוץ, הרי זה נחשב כבר עכ"פ כהכנסת עטרה עם מקצת הגיד, ולאמיתו אין זה עדנה נחשב לא בכלל ביאה ולא בכלל העראה, ומותרים עדיין זל"ז אליבא דכו"ע. והרבה בני תורה היו אסירי – תודה לי עבור כן. ואני מנצל הזדמנות זו להעלות זאת ע"ג הכתב לתועלת הענין.